

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

23 november 1998

936-76

ISBN 90-421-0451-1

Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Provinciale Staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

uw kenmerk
DWM 151826/DWM 149227

uw brief
d.d. 3 september 1998

ons kenmerk
U647-98/Ra/bj/936-66

onderwerp
toezending toetsingsadvies
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

doorkiesnummer
(030) 234 76 35

Utrecht,
23 november 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid.

Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd het (ontwerp-)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

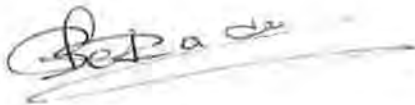
toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid,

uitgebracht aan Provinciale Staten van Zuid-Holland door de Commissie voor de milieuef-
fectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid,

de secretaris

drs. B.C. Rademaker

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 23 november 1998

100

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel	2
2.2.1 Voorselectie van locatiealternatieven	2
2.2.2 Aannamen in het basismodel	2
2.2.3 Keuze mma	3
3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	4
3.1 Realiseren van aannamen in het basismodel	4
3.2 Realisatie mitigerende en compenserende maatregelen	5
3.3 Alternatievenvergelijking	5
3.4 Evaluatieprogramma	6

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 september 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 167 d.d. 3 september 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben het voornemen voorstellen te doen voor de realisering van een nieuwe locatie voor glastuinbouw in Zuid-Holland Zuid met een oppervlakte van 265 ha netto (ongeveer 600 bruto). Deze locatie zal worden opgenomen in het nieuwe streekplan Zuid-Holland Zuid. Ten behoeve van deze locatiekeuze in het streekplan is een milieueffectrapport opgesteld. Provinciale Staten van Zuid-Holland zijn het bevoegd gezag voor het vaststellen van het streekplan. Gedeputeerde Staten zijn initiatiefnemer in deze procedure.

Bij brief van 3 september 1998^{1]} hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 3 september ter inzage gelegd^{2]}.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de mer^{3]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de mer en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Bij de toetsing heeft de Commissie de via het bevoegde gezag ontvangen inspraakreacties en adviezen betrokken^{4]}. Voor zover relevant in het kader van het advies wordt er met voetnoten naar verwezen^{5]}. Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER^{6]}, zoals vastgesteld op 15 juli 1998;
- op eventuele onjuistheden^{7]};
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER^{8]}.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de vaststelling van het streekplan.

Is dat naar haar mening niet het geval, dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

---

1 Zie bijlage 1.

2 Zie bijlage 2.

3 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

4 Wm, artikel 7.26, lid 2.

5 Voor een overzicht van de reacties zie bijlage 4.

6 Wm, artikel 7.23, lid 2.

7 Wm, artikel 7.23, lid 2.

8 Wm, artikel 7.10.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat de **essentiële informatie in het MER aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Het MER is goed leesbaar en de vastgestelde richtlijnen zijn in grote lijnen gevolgd. Wel is de Commissie van mening dat het alternatief Klaaswaal in de hoofdtekst van het MER geïntegreerd had moeten worden.

De Commissie heeft een aantal kritische kanttekeningen bij het MER met betrekking tot de voorselectie van locaties, de effectbeschrijving en alternatievenvergelijking, het toegepaste basismodel en de selectie van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma). In de volgende paragraaf wordt toegelicht om welke tekortkomingen het gaat en waarom de Commissie deze niet als essentieel beschouwt.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Voorselectie van locatiealternatieven

In het MER zijn wel de criteria genoemd die geleid hebben tot de selectie van een beperkt aantal alternatieven in de Hoeksche Waard die in het MER nader onderzocht gaan worden, maar het wordt niet inzichtelijk gemaakt om welke redenen andere potentiële plekken in de Hoeksche Waard zijn afgefallen. Zo lijkt bijvoorbeeld haalbaarheid het doorslaggevende criterium te zijn geweest bij de selectie van de alternatieven. Het wekt enige verbazing dat na afloop van het oorspronkelijke selectieproces plotseling een nieuw alternatief (Klaaswaal) wordt ingevoegd, dat bij de eindbeoordeling ook nog eens hoog scoort. Dit roept bij de Commissie vraagtekens op over de wijze waarop het selectieproces is uitgevoerd.

Omdat de Commissie van oordeel is dat herstel van deze onzorgvuldigheden naar alle waarschijnlijkheid niet zal leiden tot (een) andere (beoordeling van de) alternatieven, ziet zij hierin onvoldoende reden om te vragen om een aanvulling.

2.2.2 Milieugevolgen en alternatievenvergelijking

Het basismodel doet aannamen waarvan in het MER niet duidelijk wordt of en in hoeverre deze in de praktijk ook waargemaakt kunnen worden⁹. Deze aannamen zijn echter wel bepalend voor de verwachte milieugevolgen. Hiervoor wordt in hoofdstuk 3 een aantal aanbevelingen gedaan.

De beschrijving van de milieueffecten is niet overal concreet en veelal kwalitatief in plaats van kwantitatief. Ook is er hier en daar wellicht sprake van onderschatting van de milieueffecten¹⁰. Dit hangt samen met de optimistische aannames in het basismodel. Voor de indicatoren bodem, grond- en oppervlaktewa-

---

9 Zie ook reactie 1 (bijlage 4).

10 Zie ook reacties 1 en 2 (bijlage 4).

ter en woon- en leefmilieu ontbreken ten onrechte toetsingscriteria. Hoewel een benadering van de mogelijke invloed van veranderingen in het waterbeheer ontbreekt, wordt het totaaleffect als positief beoordeeld ten opzichte van de huidige situatie. Tevens worden bij energie, warmte, NO_x en CO₂-effecten nationale en lokale milieueffecten niet duidelijk van elkaar onderscheiden¹¹). De Commissie is van mening dat de werkwijze vanaf het opstellen van criteria tot aan de beoordeling van de alternatieven onvoldoende duidelijk wordt gemaakt. In een laat stadium (bij de beoordeling van de mma's als ook Klaaswaal meedoet) wordt onverwacht een nieuw criterium toegevoegd. Ook heeft er geen weging plaatsgevonden tussen de criteria, ofschoon hier in de richtlijnen wel om is gevraagd.

De Commissie heeft het idee dat de effecten van het niet realiseren van de aannames voor de verschillende locaties ongeveer gelijk zullen zijn, al was een gevoeligheidsanalyse in het MER op zijn plaats geweest. De Commissie verwacht niet dat de locatiekeuze door deze tekortkoming significant beïnvloed wordt. Omdat de Commissie van mening is dat de toelichting op de eindbeoordelings-tabellen van voldoende niveau is om een keuze uit de alternatieven in het kader van het streekplan te onderbouwen, wordt een aanvulling op dit punt niet nodig geacht. Wel zullen milieuaspecten die naar de mening van de Commissie nog niet voldoende zijn uitgewerkt in het vervolgtraject extra aandacht behoeven. In hoofdstuk 3 wordt hier nader op ingegaan.

2.2.3

Keuze mma

De Commissie ondersteunt de benadering van de initiatiefnemer waarbij voor elk van de locatiealternatieven een mma is ontwikkeld. Wél heeft zij een aantal kanttekeningen bij de keuze van het mma.

De Commissie deelt niet op voorhand de conclusie van de initiatiefnemer, dat de Hogezaandse Polder als potentieel meest milieuvriendelijke locatie gezien kan worden. Immers ook het mma Klaaswaal blijkt op een aantal milieuaspecten relatief goed te scoren. Terecht wordt in het MER geconstateerd dat beide mma's elkaar niet zoveel ontlopen. Het is dan ook opmerkelijk dat vervolgens de voorkeurslocatie van de initiatiefnemer als mma naar voren komt. Daartoe worden enkele argumenten en criteria gebruikt die nog niet eerder bij de alternatievenvergelijking aan de orde zijn geweest: compactheid van de locatie, eigendomsverhoudingen¹²). De Commissie denkt dat er ook voor de locatie Klaaswaal een aantal aanvullende argumenten te formuleren zijn, waardoor deze locatie beter zou scoren (zoals combinatiemogelijkheden van voorzieningen met het bedrijventerrein). Zij is van mening dat het beter was geweest als de initiatiefnemer zich bij de beoordeling van het mma beperkt zou hebben tot het benoemen van de voor de locatiekeuze relevante milieuaspecten.

Aangezien er in het MER voor meerdere locaties mma's zijn uitgewerkt, zijn bovenstaande kanttekeningen voor de Commissie geen aanleiding om een aanvulling te vragen. Het was echter duidelijker geweest wanneer de initiatiefnemer deze overwegingen in het MER had opgenomen.

---

11 Zie ook reactie 3 (bijlage 4).

12 Zie ook reactie 9 (bijlage 4).

3.

AANBEVELINGEN VOOR DE VERDERE BESLUITVORMING

In dit hoofdstuk geeft de Commissie advies over aspecten in het MER die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar niet aangemerkt worden als essentiële tekortkomingen.

3.1

Realiseren van aannamen in het basismodel

Het basismodel doet aannamen waarvan niet duidelijk is óf en in hoeverre deze in de praktijk ook waargemaakt kunnen worden. Het betreft de volgende aannamen:

- Verhoudingen tussen groente (60%), snijbloemen (30%) en potplanten (10%). Deze aanname is van belang in verband met optredende emissies van nutriënten naar bodem en oppervlaktewater en de emissies van gewasbeschermingsmiddelen. Bij een andere verhouding tussen de teelten worden ook andere emissies en hinder verwacht. Zo leidt een groter aandeel bloemen tot een forse verhoging van de emissies.
- Geen emissie naar bodem en oppervlaktewater door gebruik van volledig gesloten substraatsysteem en/of eb/vloed-systeem.
- Toepassing van folie onder de teeltlaag bij teelten in de volle grond of toepassing van het DAC-systeem.
- Aansluiting op de riolering voor het lozen van spuiwater. In het basismodel wordt aangenomen dat er niet geloosd zal hoeven worden. Dit impliceert dat er riolering aangelegd zal moeten worden door de betreffende gemeente, zonder dat in het MER duidelijk wordt hoe men dit zal garanderen.
- Emissies van gewasbeschermingsmiddelen, waarbij wordt uitgegaan van een geschat verbruik zoals geprognosticeerd in diverse doelstellingen. Bij de bepaling van het totale verbruik wordt aangenomen dat alle bedrijven een maximale inspanning leveren. Aan de eventuele belasting van grond- en oppervlaktewater door meststoffen wordt grotendeels voorbijgegaan.
- Landschappelijke inpassing door groenvoorzieningen rondom het glastuinbouwgebied.

Het basismodel gaat hiermee uit van een 'best case' scenario, terwijl dit in het MER niet als zodanig wordt vermeld. Een 'worst case' scenario of een meer realistisch scenario wordt niet beschreven.

Indien de in het basismodel beschreven aannames in de praktijk niet waargemaakt (kunnen) worden, betekent dit onder meer dat grotere emissies naar bodem, oppervlakte- en grondwater en atmosfeer zullen optreden dan nu zijn beschreven. Om de uitgangspunten van het basismodel te kunnen realiseren (inrichtingseisen, aanleg riolering, folie onder de grond, geen emissies als gevolg van gewasbescherming), is medewerking vereist van waterschappen, gemeenten en ondernemers. Een goede planning en een projectmatige aanpak zijn noodzakelijk om bijvoorbeeld voorzieningen als een energie-infrastructuur te garanderen.

- De uitgangspunten in het basismodel ten aanzien van de inrichting dienen in de vergunning- c.q. inrichtingsvoorschriften opgenomen te worden. Voor het geval deze uitgangspunten niet gerealiseerd worden, is het aan te bevelen de milieueffecten hiervan, voor zover niet geregeld in een AMvB, in de vergunningsvoorschriften aan banden te leggen.

3.2 Realisatie mitigerende en compenserende maatregelen

Op verschillende plaatsen in het MER wordt gesproken over milieuvriendelijke maatregelen (voornemens en mitigerende maatregelen in de mma's), zonder dat duidelijk wordt hoe hun realisatie gegarandeerd zal worden bij de inrichting. Zo wordt voor de Hogezaandse Polder de haalbaarheid en realisatie van de compensatie voor verstoring van het ganzengebied niet beschreven¹³].

- Bij het besluit over de locatiekeuze verdient het aanbeveling om, indien gekozen wordt voor de locatie Hogezaandse Polder, in een compensatieplan te beschrijven hoe de compensatie vorm gaat krijgen en hoe de gorzen geoptimaliseerd worden voor de ganzen.

3.3 Alternatievenvergelijking

Zoals in § 2.2.3 wordt aangegeven, is de alternatievenvergelijking niet overal evenwichtig en zijn de milieucriteria waaraan de alternatieven getoetst zijn, niet altijd navolgbaar. Zo wordt niet gemotiveerd waarom levering van CO₂ en warmte uit Moerdijk alleen op de locatie Hogezaandse Polder haalbaar is, terwijl de hemelsbrede afstand van deze locatie tot Moerdijk nauwelijks verschilt van die van de locatie Bonaventura. Ook het aspect water komt onvoldoende uit de verf (zeer globale beschouwingen over de beïnvloeding van het grondwater en ontbreken van de kwalitatieve en kwantitatieve effecten voor het oppervlaktewater). Bij de verdere besluitvorming (inrichtingsplannen, vergunningverlening) zal hieraan extra aandacht moeten worden besteed.

De uitwerking van het mma per locatie is goed, maar de selectie van de locatie Hogezaandse Polder als mma is niet zo duidelijk als in het MER wordt gesuggereerd, met name gezien de onzekerheden in de realisering van compenserende en mitigerende maatregelen. De keuze voor de Hogezaandse Polder als mma is alleen te billijken onder de voorwaarde dat warmte en CO₂ inderdaad uit Moerdijk geleverd worden¹⁴] en dat een compensatie voor aantasting van het ganzengebied haalbaar is. Indien aan deze voorwaarden niet of slechts ten dele kan worden voldaan, is het de vraag of andere locaties uit het oogpunt van milieu niet verkieslijker zijn (bijvoorbeeld Klaaswaal).

- De Commissie adviseert deze aandachtspunten in de besluitvorming mee te nemen en in het streekplan duidelijk vanuit de milieuoptiek te motiveren waarom het voorkeursalternatief wordt gekozen. Hierbij verdient het aanbeveling aan te geven welke voorwaarden aan de verdere uitwerking van de keuze worden gesteld. Ook dient

---

13 Zie ook reactie 7 (bijlage 4).

14 Zie ook reactie 5 (bijlage 4).

gekeken te worden naar de mogelijkheden voor duurzame energie (bijvoorbeeld aardwarmtewinning¹⁵).

3.4 Evaluatieprogramma

Er bestaan leemten in kennis met betrekking tot de uiteindelijke inrichting en de effectiviteit van mitigerende en compenserende maatregelen. Ook is er weinig bekend over de effecten van assimilatielicht op vogels.

■ De Commissie adviseert in het evaluatieprogramma in ieder geval de effecten van de eventuele afwijkingen van het basismodel te onderzoeken. Daarnaast is het van belang de realisatie en de effectiviteit van de compenserende maatregelen (ganzen) en mitigerende maatregelen te monitoren. Voor de evaluatie van de effecten van licht op vogels, is het raadzaam in een vroegtijdig stadium een nulmeting te doen, alvorens gemonitord wordt.

---

15 Zie ook reactie 10 (bijlage 4).

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport
Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

(bijlagen 1 t/m 4)

Lyf-Oek
15

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 september 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie **HOLLAND
ZUID**

Ingekomen	- 4 SEP. 1998
nummer	: 1259-90 IX
dossier	: 936-40 T/m 42
Weg naar	: Rijkswaterstaat

Provinciehuis
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Directie Water en Milieu

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Directie Water en Milieu
Afdeling Algemeen Beleid en Coördinatie
Ambtenaar E. Sprietsma
Doorkiesnr. (070) 4417164
Telefaxnr. (070) 4417815

Ons kenmerk DWM 151826/
DWM 149227

's-Gravenhage, 3 SEP. 1998

Onderwerp: Ontwerp-streekplan Zuid-Holland Zuid, MER Glastuinbouw Zuid-Holland Zuid en/of MER Bedrijfsterreinontwikkeling Hoeksche Waard.

Op 1 september 1998 hebben Gedeputeerde Staten, samen met het ontwerp-streekplan Zuid-Holland Zuid, ook de mede aan dit streekplan ten grondslag liggende milieu-effectrapporten Glastuinbouw Zuid-Holland Zuid en Bedrijfsterreinontwikkeling Hoeksche Waard, inclusief het daarvan deel uitmakende Brugdocument, definitief vastgesteld. Bij de bijgaande stukken treft u, afhankelijk van uw eerdere betrokkenheid bij de procedure, naast het ontwerp-streekplan en het Brugdocument, één van beide milieu-effectrapporten, dan wel beide exemplaren aan. Ook is een exemplaar bijgevoegd van de van toepassing zijnde richtlijnen milieu-effectrapportage.

Conform artikel 7.24 van de Wet milieubeheer zal een openbare zitting worden georganiseerd. Voor de termijn van terinzagelegging van het ontwerp-streekplan en beide milieu-effectrapporten en de datum, het tijdstip en de plaats van openbare zitting verwijzen wij u naar bijgevoegde kennisgeving.

Conform artikel 7.26 van de Wet milieubeheer zien wij uw toetsingsadvies uiterlijk 4 december 1998 tegemoet.

De directeur Directie Water en Milieu,

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van het MER in Staatscourant nr. 167 d.d. 3 september 1998

provincie **HOLLAND**
ZUID

Aankondiging terinzagelegging ex artikel 4a.4 Wet op de Ruimtelijke Ordening en ex artikel 7.20 Wet milieubeheer:

- ONTWERP-STREEKPLAN ZUID-HOLLAND ZUID
- MILIEU-EFFECTRAPPORTEN
BEDRIJFSTERREINONTWIKKELING HOEKSCHE WAARD
EN GLASTUINBOUW ZUID-HOLLAND ZUID

ONTWERP-STREEKPLAN ZUID-HOLLAND ZUID

Op 1 september 1998 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het ontwerp-streekplan Zuid-Holland Zuid vastgesteld. Het ontwerp-streekplan laat een beeld zien van de belangrijkste gewenste ruimtelijke ontwikkelingen tot 2010 in het zuidelijk deel van de provincie Zuid-Holland. Het vastgestelde streekplan vormt te zijner tijd voor de provincie de basis voor het toetsen van (gemeentelijke) ruimtelijke plannen zoals bestemmingsplannen.

MOGELIJKHEID TOT INDIENEN VAN

EEN ZIENSWIJZE TEN AANZIEN VAN HET STREEKPLAN

Volgens artikel 4a, lid 4 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) kan eenieder tot en met 30 oktober 1998 schriftelijk zijn zienswijze geven op één of meer onderdelen van een ontwerp-streekplan. Na verwerking van de ingediende zienswijzen zal het streekplan door Provinciale Staten worden vastgesteld. Dit zal naar verwachting eind maart 1999 plaatsvinden. Na deze vaststelling volgt nog de mogelijkheid tot het indienen van bezwaarschriften tegen die onderdelen van het streekplan die als een besluit in de zin van artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zijn aan te merken. Dat zijn naar de mening van het provinciaal bestuur de beleidsuitwerkingen die in het streekplan zijn aangeduid als Concrete Beleidsbeslissingen.

TOELICHTING OP ARTIKEL 1:3 AWB

Ter toelichting op de bezwaar- en beroepsmogelijkheid en de verwijzing naar artikel 1:3 Awb het volgende:

Volgens artikel 1:3 Awb is een besluit: 'een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling'. Bij de bezwaar- en beroepsmogelijkheid gaat het derhalve om de vraag welke onderdelen van het streekplan een publiekrechtelijke rechtshandeling inhouden. Naar de mening van het provinciaal bestuur zijn dat in ieder geval de beleidsuitwerkingen die in het streekplan zijn aangeduid als Concrete Beleidsbeslissingen. Uiteindelijk beslist de Raad van State in het kader van de beroepsprocedure welke onderdelen van het streekplan als een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb zijn aan te merken.

Het wetsartikel is tevens van belang voor de bestemmingsplanprocedure.

Artikel 24 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening bepaalt namelijk dat geen zienswijzen omtrent onderdelen van een ontwerp-bestemmingsplan kenbaar gemaakt kunnen worden voorzover deze hun grondslag vinden in een onderdeel van het streekplan dat kan worden aangemerkt als een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb.

VOORLICHTINGSAVONDEN

In het streekplangebied zullen drie voorlichtingsavonden worden gehouden waar Gedeputeerde J.W. Wulf, verantwoordelijk voor het streekplan Zuid-Holland Zuid, een toelichting zal geven op het ontwerp-streekplan.

Deze avonden beginnen om 20.00 uur.

- donderdag 1 oktober 1998 in Sociaal-cultureel Centrum De Torenstee te Numansdorp;
- dinsdag 6 oktober 1998 in Verenigingsgebouw De Schakel te Dirksland;
- donderdag 8 oktober 1998 in Hotel Mercure te Papendrecht.

De voorlichtingsavond in de Hoeksche Waard op 1 oktober 1998 in Numansdorp wordt gecombineerd met de openbare zitting over de milieu-effectrapportages (zie hiernaast). Over deze avonden zullen in de regionale pers nog nadere aankondigingen plaatsvinden.

MILIEU-EFFECTRAPPORTEN BEDRIJFSTERREINONTWIKKELING HOEKSCHE WAARD EN GLASTUINBOUW ZUID-HOLLAND ZUID

Het ontwerp-streekplan is mede gebaseerd op de uitkomsten van twee milieu-effectrapporten: de milieu-effectrapporten Bedrijfsterreinontwikkeling Hoeksche Waard en Glastuinbouw Zuid-Holland Zuid, alsmede op een overkoepelend Brugdocument waarin beide milieu-effectrapporten met elkaar in verband worden gebracht. De milieu-effectrapporten en het Brugdocument beschrijven de milieujargumenten die ten grondslag liggen aan de locatietoets voor een bedrijfsterrein en een glastuinbouwlocatie in de Hoeksche Waard.

INSpraak MILIEU-EFFECTRAPPORTAGES

Gedurende de periode van terinzagelegging (7 september tot en met 30 oktober 1998) kunnen schriftelijk opmerkingen worden gemaakt met betrekking tot de beide milieu-effectrapporten. Deze opmerkingen kunnen betrekking hebben op de kwaliteit en inhoud van de milieu-effectrapporten, gelet op de gegeven richtlijnen en de wettelijke vereisten (art. 7:19 Wet milieubeheer). Uw persoonlijke gegevens worden niet bekend gemaakt als u daar in een aparte brief bij de opmerkingen om vraagt. Mondelinge opmerkingen ten aanzien van de milieu-effectrapporten kunt u naar voren brengen tijdens een Informatieavond ten aanzien van het streekplan/openbare zitting ten aanzien van de milieu-effectrapporten, die op donderdag 1 oktober 1998 vanaf 20.00 uur gehouden wordt in Sociaal-cultureel centrum De Torenstee, Weth. v.d. Veldenweg 5 te Numansdorp.

TERINZAGELEGGING

Het ontwerp-streekplan ligt met ingang van maandag 7 september 1998 tot en met 30 oktober 1998 tijdens kantoor- of openingsuren ter inzage:

- ter secretarie van de gemeenten Abblisendam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dirksland, Dordrecht, Goedereede, 't-Gravendeel, Heerjansdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Middelhamts, Oostflakkee, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen en Zwijndrecht;
  - in alle openbare bibliotheken in deze gemeenten;
  - in de bibliotheek van het Provinciehuis, Zuid-Hollandplein 1 in Den Haag.
- Tegelijkertijd met het ontwerp-streekplan liggen de milieu-effectrapporten alsmede het bijbehorende Brugdocument ter inzage:
- ter secretarie van de Hoeksche Waardgemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, 't-Gravendeel, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen;
  - in alle openbare bibliotheken in deze gemeenten;
  - in de bibliotheek van het Provinciehuis, Zuid-Hollandplein 1 in Den Haag.

INTERNET

Het ontwerp-streekplan, een Leidraad bij het ontwerp-streekplan, de samenvattingen van de beide milieu-effectrapporten en de tekst van het Brugdocument kunt u tevens vinden op Internet onder www.pzi.nl

TERMIJNEN

Zienswijzen op het ontwerp-streekplan en/of opmerkingen over de milieu-effectrapporten kunnen tot en met 30 oktober 1998 (datum poststempel) schriftelijk kenbaar gemaakt worden bij Provinciale Staten van Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag. Zienswijzen en opmerkingen kunnen in één reactie worden gecombineerd.

INLICHTINGEN

Voor nadere inlichtingen over het ontwerp streekplan kunt u zich wenden tot de heer A.J. Logtenberg, tel.nr. (070) 4417464.

Voor inlichtingen over de milieu-effectrapporten kunt u zich wenden tot mevrouw S. Versaar, tel.nr. (070) 4416697.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Zuid-Holland

Besluit: Aanwijzing van een glastuinbouwlocatie ten behoeve van de herziening van het streekplan Zuid-Holland Zuid

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C20.2

Activiteit: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben het voornemen om te komen tot de aanwijzing van een nieuwe locatie voor glastuinbouw in Zuid-Holland Zuid met een oppervlakte van 265 ha netto (ongeveer 600 ha bruto).

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 18 februari 1998

richtlijnen uitgebracht: 22 april 1998

richtlijnen vastgesteld op: 1 september 1998

kennisgeving MER: 3 september 1998

toetsingsadvies uitgebracht op: 23 november 1998

Bijzonderheden:

Gezien de grote veranderingen die in de regio op stapel staan, is in het richtlijnenadvies geadviseerd in het MER te streven naar samenhang met andere voornemens in de regio (zoals de ontwikkeling van een grootschalig bedrijventerrein). De Commissie adviseert om voor het MER bij de ontwikkeling van de alternatieven een twee-stappen-aanpak te volgen. Een eerste stap waarin de locatiealternatieven uitgewerkt worden en een tweede stap waarin op inrichtingsniveau alternatieven ontwikkeld worden. De beschrijving van de milieueffecten dient zich toe te spitsen op de effecten voor de bodem, de waterhuishouding en waterkwaliteit, natuur en landschap, energie- en CO₂-verbruik, verkeer en woon- en leefomgeving.

In de toetsingsfase heeft de Commissie beoordeeld dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Wel heeft zij een aantal aanbevelingen gedaan voor de verdere besluitvorming. In het MER is uitgegaan van een zeer optimistisch basismodel voor de glastuinbouw. De uitgangspunten in het basismodel ten aanzien van de inrichting dienen in de vergunning- c.q. inrichtingsvoorschriften opgenomen te worden. Voor het geval deze uitgangspunten niet gerealiseerd worden, heeft de Commissie aanbevolen de milieueffecten hiervan in de vergunningsvoorschriften aan banden te leggen. Ook heeft de Commissie geadviseerd om bij de besluit over de locatiekeuze, indien gekozen wordt voor de locatie Hogezaandse Polder, in een compensatieplan te beschrijven hoe de compensatie vorm gaat krijgen en hoe de gorzen geoptimaliseerd worden voor ganzen. Ook de haalbaarheid van de realisatie van warmte- en CO₂-levering voor de Hogezaandse Polder moet bij de uiteindelijke locatiekeuze betrokken worden. Voor het evaluatieprogramma is aanbevolen om in ieder geval de effecten van de eventuele afwijkingen van het basismodel te onderzoeken. Daarnaast is het van belang de realisatie en de effectiviteit van de compenserende maatregelen (ganzen) en mitigerende maatregelen te monitoren. Voor de evaluatie van de effecten van licht op vogels, vindt de Commissie het raadzaam in een vroegtijdig stadium een nulmeting te doen, alvorens gemonitord wordt.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. R.H.J. Mooren
drs. ing. L. Oprel
drs. N.M. de Rooij
drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. B.C. Rademaker.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19981030	Zuid-Hollandse Milieufederatie	Rotterdam	19981103
2.	19981028	Burgemeester en wethouders van Cromstrijen	Numansdorp	19981105
3.	19981020	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; Inspectie Milieuhygiëne Zuid-West	Rijswijk	19981105
4.	19981027	Burgemeester en wethouders van zes Hoeksche Waardse gemeenten, te weten: Cromstrijen, 's-Gravendeel, Binnenmaas, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen	Numansdorp	19981105
5.	19981029	Vereniging Natuurmonumenten	Gouda	19981105
6.	19981029	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij; dir. Zuidwest	Dordrecht	19981116
7.	19981029	Ver. Hoekschewaards Landschap	Oud-Beijerland	19981116
8.	19981027	Stichting Groen & Leefbaar; Hoeksche Waard Zuid		19981116
9.	19981029	Streekcommissie Hoeksche Waard	Oud-Beijerland	19981116
10.	19981029	Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen	Utrecht	19981116